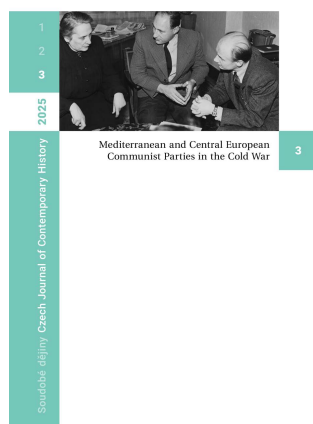

Citation style

Češík, Vojtěch: review of: Roman Štér (ed.): Josef Holec, Člověk se srdcem na dlani. Deník Josefa Holce z konce II. světové války a prvních poválečných měsíců, Praha: Národní archiv, 2018, in: Soudobé dějiny, 2020, 3/4, p. 761-762, <https://recensio-stag.lorax.sylab.com/r/238aee97d86a4a66bb734825bc96ae0e>

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

ve *FRUS* (a už vůbec není uvedeno jejich archivní uložení). Historikovi i nehistorikovi bude užitečný seznam osob (Kdo byl kdo) s jejich stručnou charakteristikou. Nehistorikům budou asi velmi chybět věcné poznámky, jež by dokumenty, fakta i události v nich zmiňované objasnily a zařadily do kontextu. Publikace až na několik výjimek (občasné poznámky překladatele) obsahuje jen překlad poznámek, jež provázely původní edici; ovšem nikoli všech. Někdy absence takových poznámek může opravdu znesnadnit pochopení textu. Kupříkladu americké dokumenty často (vlastně skoro vždy) užívají termíny *Czechs*, *Czech* ve významu „Čechoslováci“, „československý“. Je-li například příslušná pasáž telegramu, v němž ministr zahraničí Rusk pro americkou ambasádu v Praze hodnotí vývoj situace v Československu (*FRUS*, 1964–1968, sv. XVII, č. 55), přeložena slovy „jeho (tj. Dubčekovým) záměrem je čechocentrismus“ (*Podívám se na to ráno*, s. 28), je to sice z jazykového hlediska korektní, ale věcně to nedává smysl a nehistorikovi to musí čtenářský zážitek znesnadnit. Smyslu celé pasáže je třeba rozumět asi tak, že Dubčekovým záměrem je klást na první místo československé zájmy.

Pořádit překlad amerických dokumentů k československým událostem roku 1968 dalo jistě hodně práce a je to užitečný počín. Škoda že výsledná publikace nebyla připravena s respektem k elementárním pravidlům ediční práce. Stálo by to sice o něco více času a námahy, ale výsledný efekt by byl o mnoho větší.

Oldřich Tůma

ŠTÉR, Roman: *Člověk se srdcem na dlani: Deník Josefa Holce z konce II. světové války a prvních poválečných měsíců*. Praha, Národní archiv 2018, 182 s., ISBN 978-80-7469-084-6.

Deníky, válečné zápisky a další prameny osobní povahy jsou velice přínosnou a atraktivní sondou do „malých“ vojenských dějin, neboť vhodně doplňují pouhý výklad válečných operací o konkrétní lidské osudy a také umožňují poznat, jak válečné události a útrapy vnímali sami jejich aktéři. Roman Štér, který v současné době působí jako archivář v Národním archivu v Praze, kriticky editoval deníkové záznamy jednoho z účastníků druhého zahraničního odboje, podplukovníka ve výslužbě Josefa Holce. Anotovaná publikace je rozdělena do dvou hlavních částí, úvodní odborné studie mapující Holcův bezpochyby zajímavý život a vlastní kritické edice deníkových záznamů z období od 31. března do 15. října 1945. Publikaci ztraktivňuje i fakt, že editor byl během práce na ní v osobním kontaktu s Josefem Holcem. Pravděpodobně i díky tomu je text doplněn bohatými fotografickými přílohami. Čtenář si tak může prohlédnout většinu fotografií, které jsou zmíněny v deníkových záznamech.

Jak editor píše v úvodní studii, volyňský Čech Josef Holec sloužil ve válečném období postupně v uniformách polské a poté Rudé armády, posléze padl do německého zajetí, z něhož byl souhrou okolností propuštěn. Po propuštění se Holec zapojil do ilegální odbojové organizace Blaník a po osvobození Volyně vstoupil do československých vojenských jednotek v Sovětském svazu. V československé armádě sloužil až do 19. prosince 1945, kdy byl demobilizován. Holec se poté usadil v obci Tvršice na Žatecku a pod vlivem únorových událostí roku 1948 vstoupil do Judexovy odbojové protikomunistické organizace, kde působil až do svého

zatčení v listopadu téhož roku. Za svoji ilegální činnost byl odsouzen k trestu odnětí svobody na osmnáct měsíců a tento trest si odpykal v uranových dolech na Jáchymovsku. Po svém propuštění žil Holec v Žatci a mimo jiné se aktivně zapojil do činnosti různých organizací sdružujících volyňské Čechy. Zemřel 17. března 2018 ve vojenské nemocnici v Olomouci.

Právě z doby služby v 1. československém armádním sboru (konkrétně Holec sloužil nejprve jako náčelník štábu a poté jako písař u 3. čs. ženijního praporu) pochází většina editovaných deníkových záznamů. Jak zmiňuje Štér v ediční poznámce, jsou Holcovy záznamy zajímavé především v tom, že informace o bojových operacích většinou přenechávají místo vojenské každodennosti. Holec často popisoval své zážitky mimo službu (výlety do okolí, návštěvy přátel, psaní dopisů), pozornost věnoval i místům navštíveným při postupu jednotky či údajům o počasí. Zaznamenával si také své pocity a názory v souvislosti s aktuálním děním, ať už se jednalo o očekávání konce války, či například v očích autora pokleslou morálku obyvatel osvobozené Prahy. Zvláštní místo v denících zaujímá sledování vztahů Čechů a Němců v poválečném Československu a v neposlední řadě Holec ve svých denících reflektuje i otázky poválečné repatriace volyňských Čechů a své obavy z možného přesunu do Sovětského svazu.

V publikaci nechybí seznam hodnotit a významání udělených Holcovi, jmenný rejstřík, seznam použitých zkratk a také závěrečný soupis pramenů a literatury. Nezbyvá než dodat, že celá kritická edice je provedena velmi precizně. Především oceňuji, že si editor dal práci s dohledáváním osob zmíněných v deníkových záznamech, a kde to bylo možné, doplnil k nim stručný biografický medailonek. Podobně revidoval i geografické názvy, které nejen upravil do správného

tvaru (pokud byly v původním textu uvedeny chybně), ale také k nim připojil současné názvy. Celá práce prošla důkladnou redakcí, v textu se až na zanedbatelné výjimky nevyskytují překlepy ani chyby. Publikaci *Člověk se srdcem na dlani* tak může uvítat každý zájemce o dějiny československé zahraniční armády za druhé světové války a své čtenáře si jistě najde i mimo odbornou veřejnost.

Vojtěch Češík

ZONA, Pavel: *Češi a Slováci v bývalé Jugoslávii a jejich zapojení do bojů ve II. světové válce a obnovy poválečného Československa*. Praha, Powerprint 2018, 100 s., ISBN 978-80-7568-078-5.

Vojenský historik Pavel Zona, který do minulého roku působil na Fakultě vojenského leadershipu Univerzity obrany v Brně, zpracovává v této útlé monografii celkem opomíjené téma z československých vojenských dějin, a to zapojení českých a slovenských krajanů do bojů na území okupované Jugoslávie v období druhé světové války. Autor se problematice tohoto druhu věnuje dlouhodobě, za ostatní lze zmínit dílčí studie pojednávající o 1. československé partyzánské brigádě Jana Žižky z Trocnova.

Čtyři hlavní kapitoly knížky charakterizují jejich názvy: „Češi a Slováci na Balkáně“, „Češi v národněosvobozovacím boji národů Jugoslávie v průběhu druhé světové války“, „Slováci v národněosvobozovacím boji národů Jugoslávie v průběhu druhé světové války“ a „Reemigrace“. Cenné je, že autorův výzkum je z valné části postaven na studiu archivních pramenů soustředěných na území bývalé Jugoslávie; především se jedná o archiv Muzea Vojvodiny v srbském Novém Sadu a Archiv Svazu Čechů Republika Chorvatsko v chorvatském Daruvaru. Doplnující